

Uchwała Nr XXXIV/673/2025  
Rady Miasta Rzeszowa  
z dnia 25 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153), art. 1, art. 4<sup>1</sup> ust. 1, 2 i 5, art. 12 ust. 7 oraz art. 18<sup>2</sup> ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.),

Rada Miasta Rzeszowa uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Rzeszowa.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący  
Rady Miasta Rzeszowa

Waldemar Szumny

## Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029

Zapisy art. 4<sup>1</sup> ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nakładają na gminy obowiązek prowadzenia określonych działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomanii oraz integracją społeczną osób uzależnionych. Realizacja zadań zawartych w wymienionych ustawach prowadzona jest w postaci gminnego programu, uchwalanego przez radę gminy.

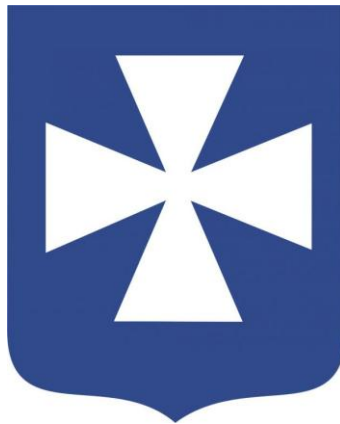
Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029 jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań na terenie Miasta Rzeszowa, wpisuje się w cele operacyjne określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021–2025. Stanowi kontynuację, rozwinięcie i uzupełnienie długofalowych działań prowadzonych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych.

Źródłem finansowania Programu są opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Zadania określone w Programie mogą być również finansowane z budżetu Miasta Rzeszowa.

Uchwalenie przez Radę Miasta Rzeszowa Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029 jest podstawą do realizacji działań w nim zawartych, zgodnie z zapisami wspomnianych ustaw.

Załącznik  
do Uchwały Nr XXXIV/673/2025  
Rady Miasta Rzeszowa  
z dnia 25 listopada 2025 r.  
w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu  
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów  
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania  
Narkomanii na lata 2026-2029

# Miejski Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029



Rzeszów, listopad 2025

## **SPIIS TREŚCI**

|                                                                                                                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ROZDZIAŁ 1 WSTĘP .....                                                                                                                                          | 3  |
| ROZDZIAŁ 2 PODSTAWY PROGRAMU .....                                                                                                                              | 3  |
| ROZDZIAŁ 3 WYKAZ SKRÓTÓW.....                                                                                                                                   | 3  |
| ROZDZIAŁ 4 DIAGNOZA LOKALNA.....                                                                                                                                | 4  |
| 1. SKALA ZJAWISKA .....                                                                                                                                         | 4  |
| 2. DOSTĘP DO ALKOHOLU I NARKOTYKÓW .....                                                                                                                        | 6  |
| 3. ZASOBY LOKALNE.....                                                                                                                                          | 7  |
| 4. WNIOSKI Z DIAGNOZY .....                                                                                                                                     | 8  |
| ROZDZIAŁ 5 CELE PROGRAMU .....                                                                                                                                  | 9  |
| 1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU .....                                                                                                                                    | 9  |
| 2. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU .....                                                                                                                              | 9  |
| 3. ZADANIA PROGRAMU .....                                                                                                                                       | 10 |
| ROZDZIAŁ 6 SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU .....                                                                                                                     | 11 |
| 1. STANDARDY REALIZACJI DZIAŁAŃ.....                                                                                                                            | 11 |
| 2. REALIZATORZY PROGRAMU .....                                                                                                                                  | 11 |
| 3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....                                                                                                                                     | 16 |
| 4. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU.....                                                                                                                       | 16 |
| ZAŁĄCZNIK DO PROGRAMU Wykaz działań związanych z profilaktyką<br>i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób<br>uzależnionych ..... | 18 |

## **ROZDZIAŁ 1**

### **WSTĘP**

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029 stanowi kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych działań podejmowanych w Rzeszowie w zakresie profilaktyki uzależnień, ograniczania szkód zdrowotnych i społecznych oraz wspierania osób i rodzin dotkniętych problemem nadużywania substancji psychoaktywnych. Program uwzględnia cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, a także rekomendacje dotyczące realizacji i finansowania gminnych programów profilaktycznych, opracowane przez Krajowe Centrum Profilaktyki Uzależnień.

Dokument określa kierunki działań, zasady ich finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację zadań. Adresowany jest do mieszkańców Rzeszowa, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom i ich skutkom. Program opiera się na kompleksowym podejściu, dostosowanym do lokalnych potrzeb i dostępnych zasobów.

## **ROZDZIAŁ 2**

### **PODSTAWY PROGRAMU**

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Raport z wykonania i efektów realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 za 2024 r.

(<https://bip.erzeszow.pl/291-wydzial-polityki-spoecznej/31161-raporty.html#tresc>)

„Młodzież Miasta Rzeszowa wobec problematyki przemocy w szkole, używania środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych” – raport z badań wykonanych w 2025 r. pod kierunkiem dr. hab. Eugeniusza Moczuka, profesora Politechniki Rzeszowskiej, w ramach realizacji zadania publicznego zleconego przez Miasto Rzeszów na rzecz Pasieka – Fundacja Rozwoju i Wsparcia. (<https://bip.erzeszow.pl/291-wydzial-polityki-spoecznej/31161-raporty.html#tresc>)

Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

## **ROZDZIAŁ 3**

### **WYKAZ SKRÓTÓW**

**CIS** - Centrum Integracji Społecznej

**DDA** – Dorosłe Dzieci Alkoholików

**IW** – Izba Wyrzeźwień

**KMP** – Komenda Miejska Policji

**Miejski Program** – Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029

**MKRPA** – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

**MOPS** – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

**NFZ** – Narodowy Fundusz Zdrowia

**OPSIK** – Ośrodek Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej

**organizacje pozarządowe** – organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

**SP ZOZ CLU** – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie

**SP ZOZ Nr 1** – Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Rzeszowie

**SM** – Straż Miejska

## **ROZDZIAŁ 4**

### **DIAGNOZA LOKALNA**

Zjawiska uzależnień oraz zaburzeń psychicznych stanowią jedno z najpoważniejszych wyzwań zdrowotnych i społecznych, z którymi mierzy się Miasto Rzeszów. Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych, dynamiczny rozwój technologii cyfrowych, nasilający się stres cywilizacyjny oraz pogarszający się stan zdrowia psychicznego mieszkańców tworzą złożony krajobraz zagrożeń, wymagający skoordynowanej i wieloaspektowej odpowiedzi ze strony samorządu.

Lokalna diagnoza sytuacji została oparta na analizie aktualnych danych i opracowań, w tym:

- Raportu z wykonania i efektów realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025 – w zakresie danych za 2024 rok;
- Raportu z badań nt. „Młodzież Miasta Rzeszowa wobec problematyki przemocy w szkole, używania środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych” – wykonanych w 2025 r. pod kierunkiem dr. hab. Eugeniusza Moczuka, profesora Politechniki Rzeszowskiej, w ramach realizacji zadania publicznego zleconego przez Miasto Rzeszów na rzecz Pasieka – Fundacji Rozwoju i Wsparcia.

### **1. SKALA ZJAWISKA**

Z danych zebranych w ramach realizacji Miejskiego Programu wynika, że w 2024 roku w Rzeszowie nastąpił wzrost skali używania alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz nasilenie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

SM przeprowadziła 620 interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych – o 218 więcej niż w roku 2023. IW przyjęła łącznie 4 122 osoby, co oznacza spadek o 210 osób względem roku poprzedniego i kontynuację trendu malejącego

obserwowanego od 2022 roku. Zjawisko to może świadczyć o poprawie sytuacji społecznej, skuteczności działań profilaktycznych oraz większym dostępie o alternatywnych form pomocy, takich jak terapia uzależnień czy interwencje środowiskowe. Jednocześnie warto zauważyć, że spadek liczby interwencji w IW może również wskazywać na wzrost liczby tzw. wysokofunkcjonujących alkoholików – osób, które mimo uzależnienia utrzymują pozory normalnego funkcjonowania społecznego i zawodowego, unikając sytuacji prowadzących do interwencji służb porządkowych. Tacy użytkownicy alkoholu rzadziej trafiają do placówek takich jak IW, co może zaburzać obraz rzeczywistej skali problemu. Spośród osób przyjętych do IW, 89% stanowili mężczyźni. Liczba wypadków drogowych spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców wzrosła z 10 w 2023 roku do 22 w roku 2024. Stanowi to niemal 10% wszystkich wypadków w mieście w 2024 r. (231). Odnotowano również wzrost liczby przestępstw związanych z posiadaniem i sprzedażą narkotyków z 162 w 2023 roku do 229 przypadków w 2024 r. Znacznie wzrosła także liczba podejrzanych o te przestępstwa – z 120 w 2023 r. do 216 w 2024 roku. Wśród podejrzanych było 11 nieletnich.

W zakresie uzależnień behawioralnych odnotowano znaczący wzrost liczby świadczeń psychoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży – z 445 w 2023 roku do 971 w 2024 roku. Z indywidualnej pomocy psychologicznej skorzystało 230 dzieci i młodzieży, a liczba osób uczestniczących w terapii DDA wzrosła z 92 do 158. W świetlicach socjoterapeutycznych uczestniczyło 284 dzieci, z czego 100 pochodziło z rodzin alkoholowych.

Dane te wskazują na pogłębiający się problem używania substancji psychoaktywnych i uzależnień wśród mieszkańców Rzeszowa, szczególnie młodzieży, co wymaga dalszego rozwoju działań profilaktycznych, terapeutycznych i edukacyjnych.

Badania przeprowadzone w 2025 r. wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Rzeszowie ujawniają istotną skalę używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych.

Wnioski wynikające z tych badań są następujące:

#### 1) Alkohol

W 2025 roku 27,9% respondentów przyznało się do picia alkoholu, co stanowi niewielki spadek względem 2020 roku (28,9%). Również odsetek osób deklarujących upijanie się zmniejszył się z 13% do 11,5%. W obu badaniach piwo pozostaje najczęściej wybieranym trunkiem, przy czym jego popularność wzrosła z 31,3% do 33,7%. Wino zyskało na znaczeniu (z 18,4% do 26,0%), natomiast spożycie wódki nieznacznie spadło (z 26,2% do 25,5%). Co ciekawe, choć łatwość zakupu alkoholu pozostała na podobnym poziomie (ok. 50 %), to w 2025 roku mniej osób wskazało sklep jako miejsce zakupu (21,2% wobec 30,7% w 2020 r.), co może sugerować zmianę kanałów dystrybucji.

#### 2) Narkotyki i dopalacze

Odsetek uczniów przyznających się do używania narkotyków spadł z 5,2% w 2020 roku do 3,6% w 2025 roku. W 2025 roku po raz pierwszy zbadano także stosowanie dopalaczy – zadeklarowało je 1,9% respondentów. Nowym i niepokojącym zjawiskiem jest wskazanie internetu jako najłatwiejszego źródła pozyskania substancji psychoaktywnych – aż 42,1% badanych w 2025 roku tak odpowiedziało, co podkreśla rosnącą rolę cyberprzestrzeni w dystrybucji nielegalnych środków.

### 3) Uzależnienia behawioralne

W 2025 r. rozszerzono badania o nowe zjawiska, takie jak:

Palenie e-papierosów: 23,4% uczniów deklaruje ich używanie.

Energetyki: 49,2% badanych spożywa napoje energetyzujące.

Hazard online: 15,5% uczniów przyznało się do udziału w grach hazardowych w sieci.

Gry komputerowe: 53,8% regularnie gra w gry online.

Hejt w sieci: 17,1% badanych przyznało się do stosowania hejtu.

Brak danych z 2020 roku w tych obszarach uniemożliwia bezpośrednie porównanie, jednak obecność ww. zjawisk w badaniu z 2025 roku wskazuje na rosnące znaczenie uzależnień behawioralnych i zagrożeń cyfrowych w życiu młodzieży.

### 4) Zachęcanie przez rówieśników:

W badaniu z 2025 roku uwzględniono również kwestię presji społecznej i zachęcania do podejmowania ryzykownych działań. Respondenci wskazali, że najczęściej są zachęcani do grania w gry online (35,6%), palenia e-papierosów (18,1%) i picia alkoholu (18,1%). Dane te nie były zbierane w 2020 roku, jednak ich uwzględnienie w najnowszym badaniu pokazuje, jak istotnym czynnikiem w podejmowaniu ryzykownych zachowań staje się wpływ otoczenia – zarówno rówieśniczego, jak i cyfrowego. Wskazuje to na potrzebę wzmacniania działań profilaktycznych ukierunkowanych na budowanie odporności młodzieży na presję społeczną.

### 5) Świadomość konsekwencji:

Badanie z 2025 roku objęło również ocenę poziomu świadomości młodzieży w zakresie skutków zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi. Uzyskane wyniki wskazują na istotne braki w wiedzy respondentów. Przykładowo, jedynie 8,9% badanych wskazało problemy zdrowotne jako konsekwencję picia alkoholu, a 15,0% – uzależnienie.

Tak niski poziom świadomości może utrudniać skuteczne przeciwdziałanie tym zjawiskom i pokazuje, jak ważne jest wzmacnianie edukacji profilaktycznej wśród młodzieży.

## 2. DOSTĘP DO ALKOHOLU I NARKOTYKÓW

W 2024 roku na terenie Rzeszowa funkcjonowało 617 punktów sprzedaży napojów alkoholowych (343 detaliczne, 274 gastronomiczne). W porównaniu do 2023 roku liczba ta wzrosła o 29 punktów. Na jeden punkt przypadało średnio 318 mieszkańców (w 2020 roku – 357), co świadczy o rosnącej dostępności alkoholu w przestrzeni miejskiej. Wpływy do budżetu miasta z tytułu zezwoleń wyniosły 7,15 mln zł, co oznacza wzrost o 40% względem 2020 roku. Na terenie miasta Rzeszowa obowiązuje prawo miejscowe, które ogranicza możliwość korzystania z zezwoleń. Uchwała Rady Miasta nakazuje zachowanie 100 metrowej odległości od obiektów chronionych. Intencją uchwały jest m.in. ograniczenie dostępności alkoholu w otoczeniu placówek, gdzie uczą się i przebywają dzieci i młodzież. Członkowie MKRPA uczestniczą w wizjach lokalnych punktów sprzedaży, dokonując pomiarów odległości od obiektów chronionych i oceniając zgodność umiejscowienia tych punktów z przepisami. Na podstawie badań prof. Eugeniusza Moczuka zaobserwowano takie zjawiska wśród młodzieży jak: spożywanie alkoholu w formie „małpek” – szybkie, dyskretne picie w różnych miejscach, także w szkole.

40,5% uczniów zna osoby, które regularnie się upijają, traktują alkohol jako element imprez szkolnych i środowiskowych.

W badaniach wskazano, że dostępność do substancji psychoaktywnych w środowisku młodzieżowym jest wysoka i zróżnicowana. Młodzież podaje następujące miejsca jako najłatwiejsze źródła zakupu:

- 1) internet – 42,1% wskazań, w tym legalne strony oferujące dopalacze i nowe substancje psychoaktywne
- 2) dyskoteki i imprezy – 26,7%
- 3) okolice szkół i teren szkoły – 25,9%
- 4) miejsce zamieszkania – 10,8%

Na niepokojącym poziomie znajduje się również coraz większe zainteresowanie substancjami alternatywnymi m.in.: dopalaczami, sterydami, energetykami, e-papierosami.

### **3. ZASOBY LOKALNE**

Miasto Rzeszów dysponuje rozbudowaną siecią instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz wsparcia osób dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią. Działania te są koordynowane przez Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Rzeszowa oraz realizowane we współpracy z jednostkami miejskimi i organizacjami pozarządowymi.

SP ZOZ CLU zapewnia terapię indywidualną i grupową dla osób uzależnionych oraz ich rodzin. Prowadzi działania profilaktyczne w szkołach i placówkach wychowawczych, współpracując z MKRPA i Urzędem Miasta Rzeszowa.

MKRPA działa przy SP ZOZ CLU i realizuje zadania związane z procedurą zobowiązania do leczenia odwykowego, opiniowaniem wniosków o zezwolenia na sprzedaż alkoholu oraz wspieraniem działań edukacyjnych i interwencyjnych.

PPP Nr 2 w Rzeszowie realizujące działania diagnostyczne, terapeutyczne i profilaktyczne. Wspiera dzieci, młodzież, rodziców i nauczycieli w zakresie zdrowia psychicznego i przeciwdziałania uzależnieniom.

MOPS w Rzeszowie prowadzi działania pomocowe dla rodzin z problemem uzależnień, uczestniczy w procedurze niebieskiej karty oraz współpracuje z kuratorami sądowymi i placówkami terapeutycznymi.

OPSIK oferuje wsparcie psychologiczne, terapeutyczne oraz interwencje kryzysowe, w tym w przypadkach przemocy domowej związanej z uzależnieniami.

SP ZOZ Nr 1 realizuje miejskie programy profilaktyczne, w tym działania edukacyjne i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej.

IW wspiera działania interwencyjne i diagnostyczne, współpracując z KMP, MOPS oraz służbami medycznymi.

Organizacje pozarządowe realizują zadania z zakresu profilaktyki, terapii i edukacji. W ramach konkursów ofert finansowane są m.in.: psychoterapia dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, diagnoza FAS, zajęcia edukacyjne w szkołach, kampanie społeczne i wydarzenia integracyjne.

W 2024 roku organizacje pozarządowe zrealizowały **81** projektów w oparciu o dotacje przekazane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Kwota dotacji, to: **2 904 564 zł**

Najważniejszymi zadaniami publicznymi były:

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Miasta Rzeszowa,
- reintegracja osób dotkniętych wykluczeniem społecznym,
- udzielanie wsparcia psychologicznego oraz profilaktyka narkomanii,
- prowadzenie punktu konsultacyjnego dla diabetyków,
- organizacja zajęć sportowych i imprez towarzyszących dla dzieci i młodzieży jako alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Uczestnikami działań są dzieci, młodzież, osoby dorosłe oraz rodziny z problemem uzależnień. Współpraca z organizacjami pozarządowymi umożliwia wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz uzupełnia działania samorządu w obszarze lokalnej polityki społecznej.

Miasto Rzeszów wsparło powołanie **Centrum Pomocy Dzieciom** – pierwszej tego typu placówki na Podkarpaciu, działającej w modelu Barnahus. Centrum zapewnia kompleksową pomoc psychologiczną, prawną i medyczną dzieciom krzywdzonym, w tym ofiarom przemocy i wykorzystania seksualnego. Główne finansowanie pochodzi z **Funduszu Sprawiedliwości** oraz darczyńców, a bieżące działania wspierają partnerzy lokalni. Centrum prowadzi **Fundacja na Rzecz Psychoprofilaktyki Społecznej PRO-FIL**, a sieć takich placówek w Polsce koordynuje **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę**.

#### **4. WNIOSKI Z DIAGNOZY**

Rynek alkoholowy w Rzeszowie pozostaje stabilny, wymaga stałego monitorowania oraz refleksji nad jego wpływem na zdrowie publiczne.

Kontynuacja programów profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży jest kluczowa, szczególnie w kontekście uzależnień behawioralnych i promocji zdrowia psychicznego.

Wychowanie w kierunku kompetencji emocjonalnych uwzględniających integrację, komunikację oraz radzenie sobie z trudnymi emocjami, takimi jak lęk, stres czy napięcie. Edukacja rodziców w zakresie uzależnień oraz rozwój ich kompetencji wychowawczych stanowi istotny element profilaktyki rodzinnej.

Wspieranie kadry pedagogicznej w zakresie wiedzy o uzależnieniach i zdrowiu psychicznym dzieci i młodzieży powinno być systematyczne i oparte na aktualnych badaniach.

Szkolenia dla przedstawicieli instytucji lokalnych (m.in. higieny szkolnej, pomocy społecznej, mediów, rodziców) powinny obejmować tematykę wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz interwencji kryzysowej.

Zwiększenie dostępności informacji o miejscach, programach i metodach leczenia uzależnień oraz wsparcia psychicznego powinno być realizowane w sposób zintegrowany i przyjazny użytkownikowi.

Rozwój usług psychoterapeutycznych dla rodzin z problemem uzależnień chemicznych i behawioralnych powinien być traktowany jako priorytet w lokalnej polityce zdrowotnej.

Reintegracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem poprzez działania CIS cieszy się rosnącym zainteresowaniem i wymaga dalszego finansowania.

Działania represyjne wobec nielegalnego obrotu środkami odurzającymi powinny być kontynuowane i wspierane przez działania edukacyjne oraz prewencyjne.

## **ROZDZIAŁ 5 CELE PROGRAMU**

### **1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU**

Celem głównym Miejskiego Programu jest stworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych, ukierunkowanych na ograniczenie skali uzależnień oraz ich negatywnych skutków społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży oraz rodzin.

Program ma na celu wzmacnianie lokalnych mechanizmów wsparcia, promowanie zdrowego stylu życia oraz integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu uzależnień.

### **2. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU**

Cele szczegółowe zostały określone w oparciu o lokalną diagnozę sytuacji oraz obowiązujące dokumenty strategiczne. Ich realizacja ma na celu ograniczenie skali uzależnień, poprawę jakości życia mieszkańców Rzeszowa oraz zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych, terapeutycznych i pomocowych.

#### **Ograniczenie skali używania alkoholu i narkotyków, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży**

Podnoszenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami.

Promowanie zdrowego stylu życia oraz konstruktywnych form spędzania czasu wolnego.

Wzmacnianie działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i środowiskach lokalnych.

#### **Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej**

Rozwój lokalnej oferty wsparcia psychologicznego i terapeutycznego.

Ułatwienie dostępu do leczenia odwykowego oraz programów reintegracyjnych.

Wsparcie dla rodzin osób zmagających się z uzależnieniami.

#### **Wzmocnienie działań edukacyjnych i profilaktycznych**

Realizacja programów profilaktycznych opartych na dowodach naukowych.

Organizacja szkoleń dla nauczycieli, pracowników socjalnych oraz służb mundurowych.

Prowadzenie kampanii informacyjnych i społecznych.

#### **Wspieranie rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym**

Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień i przemocy.

Wsparcie dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych.

Rozwój działań środowiskowych i integracyjnych.

**Zwiększenie skuteczności kontroli i egzekwowania przepisów**

Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Współpraca z KMP oraz z SM w zakresie działań kontrolnych.

Realizacja interwencji i działań prewencyjnych.

### **3. ZADANIA PROGRAMU**

Zadania programu koncentrują się na kompleksowym podejściu do profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Miasta Rzeszowa. Uwzględniają zarówno działania terapeutyczne i edukacyjne, jak i wsparcie dla rodzin oraz instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom i ich skutkom społecznym.

**Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej** dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem.

**Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej** rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym lub narkomanią, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przed przemocą w rodzinie.

**Realizacja działań informacyjnych, edukacyjnych i szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień**, w tym organizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz wsparcie programów dożywiania dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

**Wspieranie działalności instytucji**, organizacji pozarządowych i osób fizycznych zaangażowanych w rozwiązywanie problemów uzależnień.

**Podejmowanie interwencji w przypadkach naruszenia** przepisów dotyczących reklamy, promocji oraz sprzedaży napojów alkoholowych, w tym występowanie przed sądem jako oskarżyciel publiczny.

**Wspieranie zatrudnienia socjalnego i integracji społecznej** osób uzależnionych, w tym organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej oraz świadczenie pomocy społecznej osobom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem.

Zadania programu zostały podzielone na trzy główne obszary działań, które odpowiadają celom szczegółowym i są dostosowane do lokalnych potrzeb oraz możliwości organizacyjnych i finansowych Gminy Miasta Rzeszów.

**Profilaktyka uniwersalna** – działania skierowane do ogółu mieszkańców Rzeszowa, mające na celu zapobieganie uzależnieniom alkoholowym, narkotykowym oraz behawioralnym.

**Profilaktyka selektywna** – wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka oraz prowadzenie działań psychoedukacyjnych w grupach podwyższonego ryzyka, psychoterapia rodzin z problemem alkoholowym lub narkotykowym oraz wsparcie dla DDA.

**Profilaktyka wskazująca** – działania adresowane do osób lub grup wykazujących wczesne symptomy uzależnień.

Tabela zawierająca informację na temat planowanych zadań, wraz z przypisanymi do tych zadań wskaźnikami realizacji, stanowi załącznik do Miejskiego Programu.

## ROZDZIAŁ 6 SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

### 1. STANDARDY REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania realizowane w ramach Miejskiego Programu powinny odpowiadać jednolitym standardom, które zapewniają ich jakość, skuteczność oraz zgodność z celami programu. Standardy te mają charakter ramowy, co pozwala na elastyczne dostosowanie form i metod pracy do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności.

Podstawowe zasady realizacji działań obejmują:

**Merytoryczne przygotowanie** – działania powinny opierać się na aktualnej wiedzy, dobrych praktykach oraz sprawdzonych modelach profilaktyki i terapii.

**Kompleksowe planowanie** – każda inicjatywa powinna być poprzedzona przygotowaniem projektu zawierającego opis działań, harmonogram, kosztorys oraz plan monitorowania efektów.

**Kwalifikacje realizatorów** – osoby prowadzące działania powinny posiadać odpowiednie przygotowanie zawodowe i kompetencje w zakresie profilaktyki, terapii oraz pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami.

**Forma realizacji** – działania powinny być prowadzone w sposób dostosowany do grupy odbiorców, z wykorzystaniem aktywnych metod pracy oraz z dbałością o ich systematyczność i jakość.

**Bezpieczeństwo i przejrzystość** – wydarzenia organizowane w ramach Programu powinny promować środowisko wolne od substancji psychoaktywnych oraz mieć wyraźny charakter profilaktyczny.

Dopuszcza się również:

**Realizację działań jednorazowych**, o ile są zgodne z celami Miejskiego Programu i odpowiadają na konkretne potrzeby lokalne.

**Wdrażanie działań innowacyjnych i eksperymentalnych**, szczególnie w odpowiedzi na nowe wyzwania społeczne, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniego nadzoru merytorycznego oraz mechanizmów oceny ich skuteczności.

### 2. REALIZATORZY PROGRAMU

Skuteczna realizacja Miejskiego Programu wymaga zaangażowania wielu podmiotów, oddziaływających wielopłaszczyznowo na problemy uzależnień mieszkańców Rzeszowa. Ich współpraca umożliwia kompleksowe podejście do problemów uzależnień, wzmacnia lokalne inicjatywy oraz sprzyja budowaniu bezpiecznego i świadomego społeczeństwa. Poniżej przedstawiono główne instytucje i organizacje uczestniczące w realizacji programu oraz zakres ich działań.

#### **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzeszowie**

Została powołana Zarządzeniem Nr VI/1049/2009 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 25 listopada 2009 r., z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z art. 4<sup>1</sup> ust. 4 ww. ustawy, w skład MKRPA wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Posiedzenia odbywają się zgodnie z bieżącymi potrzebami i realizuje zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz lokalnych

programów profilaktyki. Jej działalność koncentruje się na wspieraniu osób dotkniętych problemem uzależnień, inicjowaniu działań profilaktycznych, prowadzeniu interwencji oraz współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz zdrowia publicznego.

Do jej zadań należy w szczególności:

**Inicjowanie lokalnych działań profilaktycznych** oraz przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów alkoholowych.

**Udzielanie wsparcia rodzinom osób uzależnionych** – w szczególności poprzez informowanie o dostępnych formach pomocy prawnej, administracyjnej oraz możliwościach leczenia.

**Budowanie lokalnych koalicji** instytucji, organizacji i osób fizycznych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

**Prowadzenie interwencji w przypadkach naruszenia przepisów** art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

**Przyjmowanie wniosków dotyczących leczenia odwykowego** oraz kierowanie osób nadużywających alkoholu na badania przez biegłych.

**Sporządzanie wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego.**

**Współpraca z KMP w Rzeszowie oraz innymi instytucjami w zakresie realizacji wspólnych zadań.**

**Opracowywanie miejskich programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania narkomanii.**

**Wydawanie opinii** o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu z uchwałami Rady Miasta.

**Udział** członków komisji w szkoleniach, konferencjach, warsztatach podnoszących kwalifikacje oraz w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i jego grup roboczych.

**Kontrola przestrzegania zasad sprzedaży napojów alkoholowych.**

**Zasady wynagradzania** członków MKRPA:

- 1) Członkom MKRPA przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach oraz realizację czynności dodatkowych.
- 2) Wysokość wynagrodzenia:
  - a) Członkowie MKRPA – 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę za każde posiedzenie lub czynność dodatkową.
  - b) Sekretarz lub osoba prowadząca obsługę administracyjną – 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę za każde posiedzenie lub czynność dodatkową.
- 3) Zwrot kosztów podróży:
  - a) Pracownicy Urzędu – na podstawie delegacji służbowej.
  - b) Osoby spoza Urzędu – na podstawie pisemnego oświadczenia i dokumentów potwierdzających poniesione koszty (np. bilety, rachunki za nocleg lub szkolenie).

### **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie**

Realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Nadrzędnym celem jego działalności jest wspieranie osób i rodzin, które zamieszkują na terenie Miasta Rzeszowa i znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie pokonać jej wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Pomoc społeczna jest zatem instytucją polityki społecznej państwa, która swój nadrzędny cel realizuje wykonując określone ustawą zadania, do których w szczególności należy praca socjalna. Jej celem jest dążenie do wzmacniania/odzyskiwania zdolności osób lub rodzin do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Kolejnymi zadaniami jakie w ramach swojej działalności realizuje pomoc społeczna jest angażowanie społeczności lokalnej w celu zaspokajania niezbędnych potrzeb osób i rodzin, przyznawanie i wypłacanie świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej, analizowanie zjawisk, które wywołują potrzebę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz rozbudowywanie infrastruktury socjalnej. Pomocy społecznej na terenie Miasta Rzeszowa udziela się m.in. osobom i rodzinom dotkniętym ubóstwem, niepełnosprawnością, sieroctwem, bezdomnością czy będących w sytuacji kryzysowej. Ponadto część rodzin objęta jest pomocą MOPS z uwagi na przemoc w rodzinie, bezradność opiekuńczo-wychowawczą czy problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu i narkotyków. Podejmowane przez pomoc społeczną działania mają na celu wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

### **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie**

Obejmuje całodobowy Oddział Leczenia Uzależnień oraz Poradnię Leczenia Uzależnień. Placówka realizuje świadczenia wynikające zarówno z kontraktu z NFZ, jak i z umowy zawartej z Gminą Miasto Rzeszów. SP ZOZ CLU prowadzi psychoterapię indywidualną i grupową dla osób uzależnionych od alkoholu, hazardu, uzależnień mieszanych, a także dla osób żyjących w bliskiej relacji z osobami uzależnionymi (współuzależnienie). Istotnym obszarem działalności placówki jest również realizacja szeroko pojętej profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży z terenu miasta Rzeszowa oraz prowadzenie specjalistycznych szkoleń dla różnych grup zawodowych, m.in. żołnierzy, nauczycieli, pedagogów szkolnych, rodziców, pracowników przedszkoli i żłobków, pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych oraz pracowników higieny szkolnej.

### **Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Nr 1 w Rzeszowie**

Na podstawie umowy zawartej z Gminą Miasto Rzeszów realizuje program z zakresu profilaktyki uzależnień pn.: „Profilaktyka uzależnień, promocja zdrowego trybu życia i kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wieku szkolnego”.

### **Izba Wytrzeźwień w Rzeszowie**

Pełni funkcję miejsca czasowego pobytu dla osób nietrzeźwych, które swoim zachowaniem zakłócają porządek publiczny, wywołują zgorszenie w miejscach ogólnodostępnych lub – w wyniku nadużycia alkoholu – stanowią zagrożenie dla otoczenia bądź własnego zdrowia.

Do głównych zadań należą:

**Izolowanie osób naruszających spójność i porządek publiczny** oraz stworzenie im warunków umożliwiających bezpieczny powrót do równowagi psychicznej i fizycznej,

**Udzielanie pierwszej pomocy medycznej** oraz zapewnienie całodobowej opieki,  
**Świadczenie usług sanitarno-higienicznych** osobom przebywającym w placówce,  
**Podejmowanie działań motywujących** osoby uzależnione do podjęcia leczenia  
w placówkach terapeutycznych.

Dla skutecznej realizacji powyższych zadań IW współpracuje z KMP, placówkami ochrony zdrowia, organizacjami społecznymi, kościelnymi oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

### **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2 w Rzeszowie**

Jest publiczną placówką oświatową, która świadczy specjalistyczne wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i terapeutyczne dla dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.

Realizuje program Indywidualnej Pomocy Psychologicznej, którego celem jest:

**Diagnoza i wsparcie** osób zagrożonych uzależnieniami – zarówno dzieci, jak i dorosłych.

**Indywidualna terapia psychologiczna** – prowadzona przez wykwalifikowanych psychologów i psychoterapeutów.

**Konsultacje dla rodzin i opiekunów** – pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i emocjonalnych.

**Działania profilaktyczne** – edukacja i wzmacnianie kompetencji społecznych w zakresie radzenia sobie z trudnościami żywymi.

Program jest częścią działań miasta Rzeszów, mających na celu ograniczenie skutków uzależnień i wspieranie zdrowia psychicznego mieszkańców.

### **Komenda Miejska Policji w Rzeszowie**

Realizuje zadania określone w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Funkcjonariusze podejmują interwencje wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Policja stosuje zarówno środki represyjne (mandaty, wnioski o ukaranie), jak i pozarepresyjne (działania profilaktyczne, rozmowy ostrzegawcze), dostosowując reakcję do stopnia społecznej szkodliwości czynu. Funkcjonariusze są również realizatorami i współrealizatorami programów prewencyjnych, kampanii społecznych i akcji edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców. Ich celem jest kształtowanie postaw sprzyjających trzeźwości, unikanie zagrożeń oraz zwiększanie świadomości na temat uzależnień i ich konsekwencji prawnych.

### **Straż Miejska w Rzeszowie**

Prowadzi systematycznie na terenie miasta Rzeszowa patrole, monitoruje punkty sprzedaży napojów alkoholowych, podejmuje interwencje dotyczące spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych, udziela pouczeń.

### **Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Rzeszowa**

Pełni kluczową rolę w koordynacji i nadzorze nad realizacją Miejskiego Programu. Do jego zadań należy m.in.:

**Planowanie i wdrażanie działań profilaktycznych** skierowanych do różnych grup społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży oraz rodzin zagrożonych uzależnieniami.

**Współpraca z MKRPA**, instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi oraz placówkami ochrony zdrowia w zakresie realizacji programów edukacyjnych, terapeutycznych i interwencyjnych.

**Monitorowanie efektów** działań oraz prowadzenie ewaluacji programów i projektów realizowanych w ramach miejskiej polityki przeciwdziałania uzależnieniom.

**Organizacja wydarzeń** profilaktycznych, takich jak konferencje, kampanie społeczne, pikniki rodzinne czy szkolenia dla specjalistów i pracowników instytucji pomocowych.

### **Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Rzeszowie**

Świadczy specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie terapii uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych. Działa na podstawie kontraktu z NFZ, co umożliwia bezpłatny dostęp do terapii dla osób ubezpieczonych.

Do głównych zadań Ośrodka w ramach programu należą:

**Prowadzenie terapii indywidualnej i grupowej** dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, w tym dla osób współuzależnionych.

**Realizacja interwencji kryzysowych** oraz zajęć edukacyjno-informacyjnych wspierających proces zdrowienia i reintegracji społecznej.

**Współpraca z instytucjami**, w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom dotkniętym problemem uzależnień.

**Udział w działaniach profilaktycznych**, takich jak kampanie społeczne, szkolenia i wydarzenia edukacyjne, skierowane do mieszkańców Rzeszowa.

**Konsultacje i wsparcie merytoryczne** dla innych podmiotów realizujących zadania z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień.

### **Centrum Integracji Społecznej w Rzeszowie**

Funkcjonuje przy Rzeszowskim Towarzystwie Pomocy im. Św. Brata Alberta. Celem CIS jest prowadzenie działań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CIS oferuje wsparcie indywidualne, rozwijanie kompetencji społecznych oraz pomoc w nabywaniu lub podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Uczestnikami są osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i zawodowej, w tym długotrwale bezrobotne oraz osoby z problemem nadużywania alkoholu.

### **Organizacje pozarządowe**

Udział w realizacji działań w zakresie profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania narkomanii opiera się na zasadach pomocniczości, partnerstwa i transparentności, a celem jest zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Organizacje pozarządowe realizują zadania publiczne poprzez udział w otwartych konkursach ofert, w ramach których otrzymują wsparcie finansowe na projekty z zakresu profilaktyki uzależnień. Ich działalność koncentruje się na prowadzeniu

programów edukacyjnych, profilaktycznych i wspierających osoby zagrożone uzależnieniem.

Coraz większe znaczenie w działalności organizacji pozarządowych odgrywa udzielanie wszechstronnego wsparcia psychologicznego.

Współczesne programy profilaktyczne nie ograniczają się już wyłącznie do edukacji i działań informacyjnych – obejmują także pomoc terapeutyczną, interwencję kryzysową oraz wsparcie rodzin osób zagrożonych uzależnieniem. Organizacje realizują projekty, w których psychologowie i psychoterapeuci pracują z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi, wzmacniając ich odporność psychiczną i kompetencje społeczne, co jest kluczowe w zapobieganiu zachowaniom ryzykownym.

W obliczu narastającego kryzysu zdrowia psychicznego, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, konieczne jest przesunięcie akcentów w realizacji zadań publicznych. Dotychczas popularne projekty polegające na organizowaniu zajęć sportowych czy imprez rekreacyjnych, choć wartościowe, nie odpowiadają na najpilniejsze potrzeby związane z profilaktyką uzależnień i przeciwdziałaniem zachowaniom ryzykownym. Obecnie priorytetem powinno być finansowanie działań zapewniających profesjonalną pomoc psychologiczną, terapię, wsparcie rodzin oraz programy psychoedukacyjne, które realnie wpływają na poprawę kondycji psychicznej mieszkańców.

### **Pozostali realizatorzy i partnerzy Miejskiego Programu**

Sąd Rejonowy w Rzeszowie, placówki edukacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, grupy samopomocowe, kluby abstynenta, instytucje kultury, instytucje szkoleniowe, placówki naukowe i ośrodki badań społecznych, lokalne media, rady osiedla, Wydziały, biura oraz jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Rzeszowa, podmioty ekonomii społecznej, zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

### **3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**

Realizacja zadań w ramach Miejskiego Programu finansowana będzie ze środków budżetu Miasta Rzeszowa pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z odpowiednimi uchwałami w sprawie budżetu Miasta Rzeszowa. Zadania te mogą być również finansowane bezpośrednio ze środków budżetu Miasta Rzeszowa, w ramach innych działów klasyfikacji budżetowej, w szczególności: edukacji, pomocy społecznej, zdrowia, kultury oraz polityki społecznej, o ile są zgodne z celami Miejskiego Programu i służą realizacji jego założeń.

Dodatkowe źródła finansowania mogą obejmować również dotacje zewnętrzne, takie jak środki z Ministerstwa Zdrowia, funduszy unijnych czy programów grantowych, a także współpracę z partnerami prywatnymi i społecznymi, np. poprzez sponsorowanie wydarzeń profilaktycznych.

### **4. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU**

Realizacja Miejskiego Programu będzie podlegać systematycznemu monitorowaniu, mającemu na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami programu.

Monitorowanie odbywać się będzie poprzez bieżące gromadzenie i analizę danych statystycznych, formułowanie wniosków dotyczących realizacji zadań oraz analizę wskaźników porównujących dane z roku bieżącego z latami poprzednimi.

Sprawozdawczość za poszczególne zadania ujęte w Programie będzie obejmowała sporządzanie przez Prezydenta:

1. Roczno sprawozdania KPCU-1 z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy.
2. Roczno raportu z wykonania i efektów realizacji Programu. Raport przedkładany jest Radzie Miasta Rzeszowa w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy.

## ZAŁĄCZNIK DO PROGRAMU

### Wykaz działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych

| Działania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Wskaźniki                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>PROFILAKTYKA UNIWERSALNA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Edukacja publiczna</b> obejmuje m.in. emisję audycji radiowych i telewizyjnych oraz publikacje prasowe promujące profilaktykę uzależnień. W ramach działań przewidziano także przygotowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, takich jak ulotki, broszury, plakaty, poradniki czy nagrody konkursowe.                                    | <b>liczba audycji</b> radiowych i telewizyjnych dotyczących profilaktyki uzależnień (alkoholowych, narkotykowych, behawioralnych)<br><b>liczba publikacji</b> prasowych na temat zapobiegania uzależnieniom<br><b>liczba materiałów edukacyjnych</b> (ulotki, plakaty, poradniki, broszury, książki tematyczne, nośniki pamięci)<br><b>liczba osób nagrodzonych</b> w konkursach i wydarzeniach promujących profilaktykę |
| <b>Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży</b> obejmujące m.in. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie uzależnień chemicznych, behawioralnych oraz ochrony przed zachowaniami przemocowymi.                                                                                           | <b>liczba osób</b> objętych programami                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla rodzin</b> obejmujące m.in. edukacja rodziców w zakresie uzależnień chemicznych i behawioralnych, doskonalenie kompetencji wychowawczych rodziców celem zapobiegania rozwojowi uzależnień chemicznych i behawioralnych u dzieci i młodzieży oraz realizację programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych dla rodzin. | <b>liczba osób</b> objętych programami                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Szkolenia psychoedukacyjne dla wychowawców, pedagogów oraz pracowników przedszkoli i żłobków</b> obejmują zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz wpływem tych problemów na rozwój dzieci.                                                                                                                         | <b>liczba osób</b> uczestniczących w szkoleniach lub warsztatach                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Szkolenia i kursy specjalistyczne dla osób zawodowo i społecznie zaangażowanych w działania na rzecz dzieci, młodzieży i profilaktyki uzależnień</b> obejmują edukację w zakresie stosowania metod wczesnego rozpoznawania problemów uzależnień oraz interwencji wobec osób dotkniętych tym problemem.                                                               | <b>liczba osób</b> uczestniczących w szkoleniach lub kursach specjalistycznych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Programy psychoedukacyjne i profilaktyczne dla służb mundurowych</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>liczba osób</b> objętych programami                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Psychoedukacyjne programy profilaktyczne dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami</b>                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>liczba osób</b> objętych programami                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| Działania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Wskaźniki                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży</b><br>- prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych i imprez towarzyszących dla dzieci i młodzieży,<br>- prowadzenie zajęć z gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej,<br>- wspieranie działań promujących zdrowy styl życia.                                                                                                                                                                                                                          | <b>liczba osób</b> objętych programami<br><b>liczba</b> przeprowadzonych działań                                                                                |
| <b>Ograniczanie dostępności alkoholu, narkotyków i dopalaczy</b><br>poprzez kontrole punktów sprzedaży alkoholu i substancji psychoaktywnych oraz miejsc szczególnie narażonych na obrót narkotykami (lokale, szkoły, place zabaw, dyskoteki), a także szkolenia dla przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż alkoholu, mające na celu podniesienie świadomości prawnej w zakresie kontroli wieku klientów i ochrony osób niepełnoletnich.                                                              | <b>liczba</b> przeprowadzonych kontroli<br><b>liczba</b> przeprowadzonych szkoleń                                                                               |
| <b>Wspomaganie działalności organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego, instytucji i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień</b> poprzez doposażenie placówek działających na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii, dofinansowanie imprez, wypoczynku letniego i zimowego oraz innych działań na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. | <b>liczba</b> placówek<br><b>kwota</b> poniesionych nakładów<br><b>liczba dzieci</b> objętych wsparciem                                                         |
| <b>Organizacja badań, diagnoz i ekspertyz w zakresie uzależnień i zaburzeń psychicznych</b> w celu oceny aktualnego stanu problemów alkoholowych i narkotykowych, dostępnych zasobów oraz efektów dotychczasowych działań.                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>liczba</b> zrealizowanych badań, diagnoz, ekspertyz                                                                                                          |
| <b>Organizacja wydarzeń i udział w kampaniach profilaktycznych</b> poświęcone profilaktyce uzależnień.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>liczba</b> zorganizowanych wydarzeń                                                                                                                          |
| <b>PROFILAKTYKA SELEKTYWNA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                 |
| <b>Wdrożenie systemu specjalistycznej pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniami i wystąpieniem zaburzeń psychicznych</b><br>Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia obejmującego diagnozę, poradnictwo, terapię oraz działania interwencyjne – w celu wczesnego wykrywania zagrożeń, zapewnienia dostępu do specjalistycznej pomocy oraz ograniczenia skutków uzależnień i zaburzeń psychicznych wśród mieszkańców.                                                                                              | <b>liczba osób</b> objętych wsparciem w ramach systemu specjalistycznej pomocy<br><b>liczba zrealizowanych interwencji</b> , diagnoz i procesów terapeutycznych |

| <b>Działania</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Wskaźniki</b>                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka</b><br>Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, dopalaczy oraz przemocą – w celu wzmocnienia kompetencji społecznych, przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym oraz wspierania rozwoju emocjonalnego uczestników.                                                                                        | <b>liczba zrealizowanych cykli zajęć</b> socjoterapeutycznych<br><b>liczba uczestników</b> objętych wsparciem socjoterapeutycznym                                                |
| <b>Szkolenia specjalistyczne dla terapeutów uzależnień</b><br>Organizacja szkoleń zawodowych dla terapeutów pracujących z osobami uzależnionymi – w celu podnoszenia kwalifikacji oraz aktualizacji wiedzy w zakresie nowoczesnych metod terapii i wsparcia psychologicznego.                                                                                                                                                                      | <b>liczba</b> zorganizowanych lub sfinansowanych szkoleń specjalistycznych.<br><b>liczba</b> uczestników szkoleń – terapeutów i specjalistów pracujących z osobami uzależnionymi |
| <b>PROFILAKTYKA WSKAZUJĄCA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                  |
| <b>Zajęcia terapeutyczne dla osób pijących szkodliwie, eksperymentujących i uzależnionych od alkoholu</b><br>Prowadzenie psychoterapii indywidualnej, poradnictwa oraz programów kontroli picia, a także działań motywujących do leczenia – w celu ograniczenia szkodliwego spożycia alkoholu, wspierania procesu wychodzenia z uzależnienia oraz poprawy funkcjonowania psychospołecznego osób zagrożonych lub dotkniętych problemem alkoholowym. | <b>liczba osób</b> objętych indywidualną terapią lub poradnictwem<br><b>liczba zrealizowanych programów</b> kontroli picia i interwencji motywacyjnych                           |
| <b>Działalność informacyjna i edukacyjna wspierająca proces zdrowienia z uzależnień</b><br>Organizacja zajęć rehabilitacyjnych, rekolekcji trzeźwościowych oraz obozów terapeutycznych dla członków klubów abstynenckich, mieszkańców schronisk, osób uzależnionych i ich rodzin, w celu wzmocnienia procesu zdrowienia z choroby alkoholowej oraz budowania trwałego wsparcia środowiskowego.                                                     | <b>liczba</b> zorganizowanych wydarzeń<br><b>liczba</b> uczestników objętych działaniami edukacyjno-terapeutycznymi                                                              |
| <b>Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrów Integracji Społecznej</b><br>Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez organizowanie oraz finansowanie działań Centrów Integracji Społecznej – w celu zwiększenia szans na powrót na rynek pracy, odbudowy kompetencji społecznych oraz poprawy jakości życia osób z problemem uzależnień.      | <b>liczba osób</b> objętych wsparciem CIS w ramach zatrudnienia socjalnego<br><b>liczba zrealizowanych</b> programów aktywizacji zawodowej i społecznej                          |
| <b>Prowadzenie ośrodka wsparcia dla osób w kryzysie oraz pokrzywdzonych przestępstwem</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>liczba osób</b> objętych wsparciem w ramach działalności ośrodka<br><b>liczba udzielonych porad</b> psychologicznych, prawnych i socjalnych                                   |

| Działania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Wskaźniki                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Zapewnienie kompleksowej pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej oraz pokrzywdzonym przestępstwem – w celu poprawy ich bezpieczeństwa, stabilizacji życiowej oraz odbudowy poczucia sprawczości i zaufania społecznego.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                        |
| <b>Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla mieszkańców przy Izbie Wytrzeźwień</b><br>Świadczenie wsparcia informacyjnego i konsultacyjnego dla osób po incydencie związanym z użyciem alkoholu – w celu udzielenia pomocy w zakresie motywowania do leczenia, kierowania do odpowiednich instytucji pomocowych oraz wzmacniania świadomości dotyczącej skutków uzależnień i możliwości wsparcia terapeutycznego.                                                                                                                                                                                                                         | <b>liczba osób</b> objętych wsparciem w punkcie informacyjno-konsultacyjnym.<br><b>liczba udzielonych konsultacji</b> i interwencji motywacyjnych.                     |
| <b>Diagnoza i psychoterapia osób uzależnionych od substancji chemicznych oraz z uzależnieniami behawioralnymi</b><br>Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, diagnozy oraz psychoterapii indywidualnej i grupowej w formie ambulatoryjnej lub stacjonarnej, na podstawowym i pogłębionym etapie leczenia. Realizacja zajęć terapeutycznych w ramach terapii pogłębionej dla osób uzależnionych od alkoholu i uzależnień behawioralnych po zakończonym leczeniu w Stacjonarnym Oddziale Leczenia Uzależnień SP ZOZ CLU – w celu zapewnienia ciągłości procesu terapeutycznego, utrwalenia efektów leczenia oraz wsparcia w utrzymaniu abstynencji. | <b>liczba osób</b> objętych diagnozą, poradnictwem i terapią<br><b>liczba zrealizowanych cykli terapii</b> pogłębionej dla pacjentów po leczeniu stacjonarnym          |
| <b>Psychoterapia dzieci z rodzin z problemem uzależnienia od substancji chemicznych oraz z uzależnieniami behawioralnymi</b><br>Zapewnienie specjalistycznej pomocy indywidualnej, poradnictwa dla rodziców oraz prowadzenie socjoterapii grupowej dla dzieci i młodzieży – w celu wsparcia emocjonalnego, poprawy funkcjonowania psychospołecznego oraz ograniczenia ryzyka dziedziczenia wzorców uzależnień w środowisku rodzinnym.                                                                                                                                                                                                                | <b>liczba dzieci</b> objętych indywidualną pomocą psychoterapeutyczną i socjoterapią<br><b>liczba rodzin</b> objętych poradnictwem wspierającym proces terapii dziecka |
| <b>Diagnoza i psychoterapia dzieci z ogólnorozwojowymi zaburzeniami w zakresie emocji i zachowania (skutki FAS)</b><br>Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, diagnozy oraz psychoterapii indywidualnej i grupowej – w celu poprawy funkcjonowania emocjonalnego i społecznego dzieci z zaburzeniami wynikającymi z płodowego zespołu alkoholowego (FAS), wsparcia ich rozwoju oraz ograniczenia ryzyka wtórnych problemów wychowawczych i zdrowotnych.                                                                                                                                                                                          | <b>liczba dzieci</b> objętych diagnozą i psychoterapią<br><b>liczba rodzin</b> objętych poradnictwem wspierającym proces terapeutyczny dziecka                         |

| Działania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Wskaźniki                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Psychoterapia dzieci krzywdzonych seksualnie oraz doświadczających innych form przemocy w rodzinach z problemem uzależnień</b><br/> Zapewnienie specjalistycznej pomocy indywidualnej oraz poradnictwa dla rodziców dzieci – w celu wsparcia procesu leczenia traumy, odbudowy poczucia bezpieczeństwa i zaufania oraz poprawy funkcjonowania emocjonalnego i społecznego dzieci wychowujących się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą.</p> | <p><b>liczba dzieci</b> objętych indywidualną pomocą psychoterapeutyczną.<br/> <b>liczba rodzin</b> objętych poradnictwem wspierającym proces terapeutyczny dziecka</p>                |
| <p><b>Poradnictwo i interwencja kryzysowa wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem uzależnień</b><br/> Zapewnienie specjalistycznej pomocy indywidualnej i grupowej – w celu ochrony osób doświadczających przemocy, wsparcia w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałania dalszym skutkom uzależnień i przemocy w środowisku rodzinnym.</p>                                                                                               | <p><b>liczba osób</b> objętych poradnictwem i interwencją kryzysową<br/> <b>liczba zrealizowanych sesji pomocy</b> indywidualnej i grupowej</p>                                        |
| <p><b>Psychoterapia Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA)</b><br/> Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, diagnozy oraz psychoterapii indywidualnej i grupowej – w celu wsparcia osób dorosłych wychowanych w rodzinach z problemem alkoholowym, poprawy ich funkcjonowania emocjonalnego i relacyjnego oraz przeciwdziałania skutkom długotrwałej traumy związanej z dorastaniem w środowisku uzależnienia.</p>                                               | <p><b>liczba osób</b> objętych psychoterapią DDA (indywidualną i grupową)<br/> <b>liczba zrealizowanych diagnoz i sesji</b> poradnictwa specjalistycznego</p>                          |
| <p><b>Psychoterapia współuzależnienia</b><br/> Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa, diagnozy oraz psychoterapii indywidualnej i grupowej – w celu wsparcia osób współuzależnionych w procesie odzyskiwania równowagi emocjonalnej, poprawy jakości życia oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom funkcjonowania w rodzinie z problemem uzależnień.</p>                                                                                                   | <p><b>liczba osób</b> objętych leczeniem z powodu współuzależnienia<br/> <b>liczba osób</b> objętych leczeniem z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych</p> |
| <p><b>Psychoterapia dla dzieci i młodzieży zagrożonych problemem uzależnień od substancji i czynności (uzależnienia behawioralne)</b><br/> Zapewnienie specjalistycznej pomocy indywidualnej oraz prowadzenie grup terapeutycznych – w celu wsparcia dzieci i młodzieży z grup ryzyka, przeciwdziałania rozwojowi uzależnień oraz wzmacniania kompetencji emocjonalnych i społecznych niezbędnych do radzenia sobie z presją środowiskową.</p>                  | <p><b>liczba dzieci i młodzieży</b> objętych indywidualną pomocą terapeutyczną<br/> <b>liczba grup terapeutycznych</b></p>                                                             |